

Edward Szafrowski

Posoborowe prawodawstwo kościelne : 4. Motu proprio "Pontificalis Domus" wprowadzające pewne zmiany w organizacji Papieskiego Domu

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawnohistoryczny 12/1-2, 280-292

1969

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

4.
MOTU PROPRIO „PONTIFICALIS DOMUS”
wprowadzające pewne zmiany w organizacji Papieskiego Domu

LITTERAE APOSTOLICAE MOTU PROPRIO DATAE
Pontificalis Domus ordinatio quadamtenus mutatur
 (AAS 60 (1968) 305—315)

PAULUS PP. VI

PAP. PAWEŁ VI

PONTIFICALIS DOMUS, quae volventibus saeculis per diuturnum, varium, multiplicem rerum usuumque progressum, ad Summum ipsum Pontificem ad eiusque munus attinentium, informata est, egregium quoddam corpus, singulari decore et utilitate praeditum, numquam non exstitit, circa eam Petri Cathedram versans, quae simul spirituale catholicae Ecclesiae centrum, simul Christi in terris Vicarii sedes semper fuit.

Iamvero, Summus Pontifex sive qua aspectabile catholicae Ecclesiae Caput, sive qua temporarius civitatis Princeps, ab aliorum nationum civilibus potestatibus publice agnitae, omni tempore cum ab ecclesiasticorum tum a laicorum hominum ordinibus, fideles, idoneos peritosque sibi ascivit viros, quorum opera, non solum sacri ritus digne perficerentur — quibus cumulum in certis sanctae Ecclesiae adiunctis sollempnissimae ceremoniae afferebant — sed etiam multiplicia sustinerentur munera, quae temporaria civitatis administratio postulare.

Attamen, ob palam mutatas recentiore aetate rerum vicissitudines, non pauca de ministeriis Pontificali Domui tributis, quam olim habebant, perfunctionem amiserunt; atque propterea tamquam munera dumtaxat honoraria permanserunt, iam nihil cum

PAPIESKI DOM, który ukształtował się z biegiem wieków, na skutek długiego rozwoju różnych warunków i zwyczajów, dotyczących samego Papieża i jego funkcji — zawsze był jakimś znakomitym ciałem, odznaczającym się szczególną wspaniałością i użytecznością w tym, co dotyczy Piotrowej Katedry, która zawsze była zarówno centrum duchownym Kościoła katolickiego, jak i siedzibą zastępcy Chrystusa na ziemi.

Ojciec św., czy to jako widzialna głowa Kościoła Katolickiego, czy też jako doczesny władca państwa, uznanego oficjalnie przez rządy innych krajów — dobierał sobie, zarówno spośród osób duchownych, jak i świeckich, mężów wiernych, odpowiednich i doświadczonych, przy pomocy których nie tylko dokonywałyby się w sposób godny święte czynności — osiągające swój szczyt w najbardziej uroczystych ceremoniach świętych, sprawowanych w określonych okazjach życia Kościoła — lecz także były podejmowane różne rozliczne funkcje w zakresie doczesnej administracji państwa.

Jednakże, na skutek bardzo wyraźnej zmiany warunków w ostatnim czasie, niejedna z funkcji przewidzianych w Domu Papieskim, utraciła przeznaczenie, które kiedyś posiadała. Z tej racji wiele stanowisk zachowało jedy-

nostrae huius veritate vitae congruentia. Ceterum, cum religiosum Romani Pontificatus munus cotidie novas rationes modosque induat, fit idcirco — quaemadmodum in medio posuimus cum primum Nobilium et Patriciorum ordines coram admisisimus — vera rerum reputatione Apostolica Sedes, licet quandoque invita, ex sibi traditis institutis et consuetudinibus ea cogatur secernere et deligere, quae sibi praecipua et summa esse videantur. Huc accedit quod hodie, non modo in tota Ecclesia, praesertim post Concilium Oecumenicum Vaticanum II celebratum, sed in universo insuper terrarum orbe, acris quaedam atque attenta sentiendi facultas increbuit, de iis omnibus quae ad praestantiam rerum spiritualium pertinent, ad iura veritatis, ad publicae disciplinae praetium, ad utilitatis studium, ad observantiam rerum efficacium, suae functioni aptarum et consentanearum, rebus contra posthabitis, quae vel in verbo, vel in ornatu, vel in pompa tantum sint positae.

Quam ob rem opportunum Nobis in praesentia videtur, Nostrae Pontificalis Domus compositionem huiusmodi nostrorum temporum necessitatibus accommodari eandemque ad rerum veritatem referri; ut nempe hinc significetur potissimum Christi in terris Vicarii munus ad animorum salutem attinere, hinc demostretur ad eundem Summum Pontificem sive in civili populorum societate, sive in omnium gentium necessitudinibus partes spectare singulares.

Quocirca valde cupimus ut Pontificalis Domus membra, quod tum spectat ad *Cappellam*, hoc est coetum

nie honorowe znaczenie, wcale już nie zrozumiałe w naszych warunkach życia. Z drugiej zaś strony, skoro religijna misja Pontyfikatu Rzymskiego otrzymuje z dnia na dzień nowe formy i sposoby (działania) — stąd dzieje się, że Stolica Ap. — jak to już podkreśliliśmy przy pierwszym spotkaniu z Przedstawicielami Szlachty i Patrycjatu Rzymu — zmuszona jest, nawet czasem wbrew swej woli, oceniając jednak realnie sytuację, wybrać i dać pierwszeństwo tym instytucjom i zwyczajom, które są dla Niej istotne i najważniejsze. Ponadto obecnie, nie tylko w całym Kościele, zwłaszcza po Soborze Watykańskim II, ale także na całym świecie, pojawia się jakiś ostry i uważny sposób oceny tego wszystkiego, co dotyczy wyższości spraw duchowych, wymogów prawdy, porządku publicznego, przydatności praktycznej, funkcjonalności poszczególnych rzeczy, odrzucając jednocześnie to wszystko, co jest tylko werbalizmem, zewnętrzną ozdobą lub wystawnością.

Z tej to racji wydaje się obecnie wskazanym dostosowanie struktury Naszego Domu Papieskiego do wymogów naszych współczesnych czasów i sprawić, by wszystko odzwierciedlało współczesną rzeczywistość. Chodzi mianowicie o to, by w ten sposób zostało z jednej strony podkreślone, że stanowisko Zastępcy Chrystusa na ziemi ma na uwadze przede wszystkim zbawienie dusz, a z drugiej strony by zostało zaakcentowane, że Ojciec św. ma szczególnie udział, czy to w cywilnej wspólnocie narodów, czy też w sprawach dotyczących wszystkich narodów.

Jest przeto Naszym wielkim pragnieniem, ażeby członkowie Papieskiego

dignitatum sacris sollemnibus Pontifici Maximi astantium, — quae Summo Pontifici tamquam catholicae religionis Capiti apparent — tum quod ad *Familiam* pertinet, quae eidem Pontifici, tamquam Capiti societatis persona iuridica praeditae, praesto est, quaeque sive a nationibus, sive a compagibus omnium gentium agnoscitur, gaudetque iure mittendi et accipiendi legatos, haec, inquam, omnia membra cupimus ut, aut in provincia rerum spiritualium, aut in campo rerum temporalium vel munera vel professiones reapse exercent; ut videlicet veterum verorumque institutorum, unde variae exortae sunt Aulae Pontificiae potestates, ea nunc species et imago praebatur, quae pariter cum horum dierum necessitatibus conveniat, pariter ab iisdem poscatur.

Ita enim vero vetus Nostra beneque merita Aula — quae posthac primigeno et illustri vocabulo *Pontificalis Domus* tantummodo appellabitur — proprio suo decore splendere perget; quoniam ecclesiasticis et laicis viris constabit, qui praeterquam peculiari peritia et auctoritate ormentur, etiam egregie factis insigniantur, quae in regionibus vel catholici apostolatus, vel litterarum, vel scientiarum, vel variarum professionum, ad animorum utilitatem et ad summi Dei laudem gesserint.

Quas ob causas, adiutorum Nostrorum audita sententia, haec quae sequuntur de Pontificali Domo statuimus atque decernimus.

Domu, tak, gdy chodzi o *Asystę Papieską*, tj. Zespół osób odznaczonych godnością, a usługujących w uroczystych nabożeństwach Papieżowi jako Głowie Kościoła Katolickiego, jak i gdy chodzi o *Domowników*, którzy są do dyspozycji Ojca św., jako Głowy społeczności posiadającej osobowość prawną, a która jest uznawana już to przez państwa już to przez wszystkie Organizacje międzynarodowe i posiada prawo przyjmowania i wysyłania przedstawicieli, pragniemy mianowicie, ażeby wszyscy członkowie rzeczywiście pełnili swoje czynności lub zajęcia czy to w zakresie spraw duchowych czy to w rzeczach materialnych; ażeby mianowicie z dawnych i rzeczywistych instytucyj, skąd wzięły swój początek różne funkcje Papieskiego Domu, zachować obecnie jedynie to, co jednocześnie odpowiada obecnie współczesnym warunkom i jest przez nie postulowane.

Tak więc stary Nasz i dobrze zaśluzony Pałac — który odtąd będzie miał tylko pierwotną i dostojną nazwę *Papieski Dom* — będzie w dalszym ciągu jaśniał właściwym sobie splendorem; ponieważ będzie się składał z osób świeckich i duchownych, którzy oprócz tego, że muszą się odznaczać szczególnym doświadczeniem i powagą, muszą także wyróżniać się osobliwie osiągnięciami, jakich dokonali na pożytek dusz i chwałę najwyższego Boga na polu katolickiego apostolatu, kultury, wiedzy lub na różnych stanowiskach.

Z powodu przedłożonych motywów wysłuchawszy zdania Naszych współpracowników, ustalamy i zarządzamy na temat Domu Papieskiego, co następuje.

I

1. § 1. Pontificalis Domus ex viris sive sacri sive laici ordinis componitur, qui hinc Cappellam, de qua diximus, hinc Familiam Pontificiam, vel ecclesiasticam vel laicam, efficiunt.

§ 2. In Cappellam primum asciscuntur viri ad varias Ecclesiae sanctae, id est *Populi Dei*, classes pertinentes — Episcopus dicimus, sacerdotes et laicos — deinde nonnulli viri ex iis delecti, quos Summus Pontifex in amplissimorum munerum suorum perfunctione sibi auxilii gratia adiunxerit, tum eiusdem Pontificis Familiares.

§ 3. Familiae Pontificiae laici quidam annumerantur, qui potiores gravioresque partes, quasi aliorum quoque personam sustinentes, Summo Pontifici sive qua Capiti Apostolicae Sedis, sive qua Principi Vaticanae Civitatis, navant. Eidem insuper Familiae et ecclesiastici viri annumerantur, qui in huiusmodi perfunctione muneris Summo ipsi Pontifici propius assident, et eius Familiares.

2. Pontificali Domui praest Praefectus Palatii Apostolici, ad quem pertinet: *membra eiusdem convocare vel religiosarum vel civilium caeremoniarum causa*, de quibus in n. 4; eorundem membrorum ministeria statuere; invigilare tum caeremoniarum, quas diximus, ordini, tum ceteris omnibus, quae ad earum rectum processum spectant, iuxta peculiare normas in n. 5 *datas et variarum caeremoniarum usus, collatis cum Secretaria Status consiliis*.

3. § 1. Omnia Pontificalis Domus membra, sive ex ecclesiastico ordine sive ex laico, a Summo Pontifice nominantur.

I

1. § 1. Dom Papieski składa się z osób, czy to duchownych czy świeckich, którzy tworzą już to Asystę, o której była mowa, już to Domowników Papieża duchownych lub świeckich.

§ 2. Do Asysty Papieża zalicza się najpierw osoby należące do różnych stanów Kościoła, tj. Ludu Bożego — mianowicie biskupów, kapłanów i świeckich — a następnie niektóre osoby, wybrane spośród nich przez Papieża w celu niesienia Mu pomocy w wypełnieniu bardzo licznych funkcji oraz Domowników Papieża.

§ 3. Do Domowników Papieża zalicza się niektórych świeckich, którzy podejmując znaczniejsze i poważniejsze przedstawicielstwa, będąc także reprezentantami innych, świadczą pomoc Papieżowi czy to jako Głowie Stolicy Ap., czy to jako Władcy Państwa Watykańskiego. Do Domowników zalicza się ponadto i mężów duchownych, którzy w wypełnieniu wspomnianej funkcji pomagają bardziej bezpośrednio Papieżowi oraz papieskich Domowników.

2. Na czele Papieskiego Domu stoi Prefekt Pałacu Apostolskiego, do którego należy: zwoływanie członków z powodu uroczystości religijnych lub cywilnych, o których mowa w n. 4; określanie funkcji tychże członków; czuwanie tak nad porządkiem wspomnianych ceremonii jak i nad wszystkim innym co ma na uwadze ich właściwy przebieg, zgodnie ze szczegółowymi przepisami podanymi w n. 5 i zwoływaniem różnych ceremonii, po uzgodnieniu sprawy z Sekretariatem Stanu.

3. § 1. Ojciec św. mianuje wszyst-

§ 2. Quantum temporis ecclesiastici viri, sive Cappellae sive Familiae Pontificiae membra, in officiis suis manent, et praescriptis declaratur Constitutione Apostolica *Regimini Ecclesiae Universae* (n. 2 § 5) editis¹, et aliis peculiaribus praescriptis vel iam datis, vel dandis. Laici vero homines in officio ad quinquennium manent.

Tempus, quo quis in officio maneat, potest Summus Pontifex prolatare.

§ 3. Vacante Apostolica Sede, omnia Pontificalis Domus ministeria finem capiunt; attamen viri, in eam allecti, pro sua cuiusque parte, praesto esse pergunt, ut sueta Domus negotia atque variae caeremoniae, illis temporis adiunctis agenda, recte et ordine fiant, ad praescriptorum normam, quae Sacrum Purpuratorum Patrum Collegium ediderit.

§ 4. In Pontificali Domo nullum prorsus munus est veluti hereditarium existimandum.

4. § 1. Caeremoniae, quibus viri in Pontificalem Domum allecti intersunt, aut sacrae aut civiles sunt.

§ 2. E sacris caeremoniis aliae censentur sollemnes (ut eae, quae fiunt cum Pontifex Maximus sui muneris insignia suscipit, vel publica habentur Consistoria, vel Eucharisticum Sacrum adstante Summo Pontifice peragitur, vel Sanctorum caelitem honores Beatis decernuntur), aliae vero ordinariae.

§ 3. Civiles caeremoniae tribuuntur in Admissiones publicas (ut cum Augustus Pontifex vel Reges, vel summos Civitatum Moderatores, vel Administratorum Collegii Praesides, vel Admi-

kich członków Papieskiego Domu czy to duchownych czy świeckich.

§ 2. Czas kadencji duchownych członków Asysty lub Domowników Papieża na ich stanowiskach określają zarówno przepisy Konstytucji Apostolskiej „*Regimini Ecclesiae Universae*” n. 2 § 5)¹, jak i inne szczegółowe przepisy albo już wydane albo wydawane w przyszłości. Świeccy natomiast sprawują swój urząd przez pięćościecie.

Ojciec św. może każdemu przedłużyć czas piastowania przez niego urzędu.

§ 3. W czasie wakansu Stolicy Ap. ustają wszystkie funkcje Papieskiego Domu. Jednakże osoby należące do jego grona, każdy we własnym zakresie, świadczą pomoc, aby zwyczajne sprawy Domu oraz różne ceremonie, jakie winny być sprawowane w tym czasie, odbywały się w sposób właściwy i z zachowaniem porządku, zgodnie z przepisami wydanymi przez Kolegium Kardynalskie.

§ 4. W Papieskim Domu nie ma żadnych funkcji dziedzicznych.

4. § 1. Ceremonie, w których uczestniczą osoby należące do Papieskiego Domu są o charakterze religijnym lub cywilnym.

§ 2. Wśród ceremonii religijnych jedne są uroczyste (jak koronacja Ojca św., publiczny Konsystorz, Msza św. z udziałem Papieża lub Kanonizacja) inne zaś zwyczajne,

§ 3. Ceremonie cywilne dzielą się na Audiencje o charakterze publicznym (gdy Papież przyjmuje Królów, Głowy Państwa, Premierów, Ministrów

¹ Cfr. A. A. S. 59 (1967) s. 891.

nistros ab exteris negotiis, vel Oratores, et Legatos liberis cum mandatis apud Apostolicam Sedem litteras, crediti sibi muneris testes, reddentes coram admittit), et in Admissiones publica nota carentes.

5. Curante Apostolici Palatii Praefecto, opportuna condentur leges, ab Augusto Pontifice approbandae, quibus ratio pontificiarum caeremoniarum sive sacrarum sive civilium definiatur, itemque vestes describentur, quas ecclesiastici laicique viri tum ad Cappellam, tum ad Familiam Pontificalis Domus pertinentes in ipsis caeremoniis induant.

II

6. § 1. Cappella Pontificia, praeter ecclesiasticos viros in Pontificiam Familiam allectos eosdemque in n. 7 § 1 descriptos, hos etiam, qui sequuntur, viros complectitur:

— Purpuratos Patres e Sacri Collegii ordinibus

— Patriarchas, Archiepiscopos atque Episcopos seu Eparchos Pontificio Solio astantes, sive Latini sive Orientalium Rituum

— Alterum a Camerario S. R. E.

— Singularum Ss. Congregationum Moderatores Praelatos, Supremi Tribunalis Apostolicae Signaturae Secretarium, Sacrae Romanae Rotae Decanum

— Sacram Paenitentiarum Apostolicam Regentem

— Apostolicam Cancellariam Regentem

— Moderatores Praelatos trium Secretariatuum

— Praelatum Moderatorem Pontifi-

Spraw Zagranicznych, Ambasadorów i Legatów, akredytowanych przy Stolicy Ap., gdy składają listy uwierzytelniające) i Audiencje nie posiadające charakteru publicznego.

5. Staraniem Prefekta Pałacu Apostolskiego będą przygotowane odpowiednie przepisy, zatwierdzone przez Papieża, w których winien być określony sposób organizowania papieskich ceremonii czy to religijnych czy cywilnych, jak również będą określone szaty, jakich winny używać w czasie samych ceremonii osoby duchowne i świeckie należące zarówno do Asysty, jak i do Domowników Papieża.

II

6. § 1. Asysta Papieska, oprócz osób duchownych stanowiących Domowników Papieża, wyliczonych w n: 7 § 1, obejmuje także następujących:

— Członków z różnych stopni Kolegium Kardynalskiego

— Patriarchów, Arcybiskupów i Biskupów lub Eparchów obrządku zarówno łacińskiego jak i obrządków wschodnich, asystujących przy tronie papieskim

— Vice-Kamerlinga Ś. K. Rz.

— Prałatów Przewodniczących poszczególnych Kongregacji, Sekretarza Sygnatury Apostolskiej i Dziekana Rzymskiej Roty

— Kierownika Penitencjarii Apostolskiej

— Kierownika Kancelarii Apostolskiej

— Prałatów Przewodniczących trzech Sekretariatów

— Prałata Przewodniczącego Papieskiej Rady Społecznych Środków przekazywania myśli ludzkiej

cii Consilii instrumentis Communicationis socialis praepositi

— Abbatem Archicoenobii Montis Casini, simulque Generales Abbates Regularium Canonorum et Sacrorum Ordinum Monachorum

— Summum Moderatorem vel, eo absente, Generalem Procuratorem Ordinum religiosorum stipem quaeritantium

— Auditores Sacrae Romanae Rotae

— Viros in Supremo Tribunali Apostolicae Signaturae votantes

— Viros e Canonorum Collegiis trium Patriarchalium Basilicarum Urbis

— Sacri Consistorii Advocatos

— Parochos Urbis

— Clericos Ministrantes Summo Pontifici sacris operanti (cfr. n. 6 § 5)

— Viros sive e Consilio de Laicis sive e Pontificia Commissione a Iustitia et Pace nuncupata

— Summi Pontificis Familiares.

§ 2. Quas modo commemoravimus Dignitates sacris solemnibus intersunt, quae vel Summus Pontifex ipse perpetret, vel quae, Ipso adstante, perpetrentur (cfr. n. 4 § 2); ubi singulae quaequae proprium locum tenent, secundum priorum partium legem, peculiaribus normis definiendam.

§ 3. Cum Summus Pontifex sollemniter ad aram incedit, Dignitatibus, secundum priorum partium ordinem § 2 statutum, comitatus, virorum collegia, plurali numero supra commemorata, binos tantum sodales mittunt, qui eorum partes agant, praeter Urbis Curiones qui eidem pompae numero frequentiores interesse possunt.

§ 4. E Pontificia Cappella eae dehinc tollentur Dignitates, et quoad

— Opatą klasztoru Monte Casino, jak również Opatów Generalnych Kanoników Regularnych i Zakonów Mniejszych

— Przełożonego Generalnego lub pod jego nieobecność Generalnego Prokuratora zakonów ścisłych żebrzących

— Audytorów Roty Rzymskiej

— Opiniodawców Sygnatury Apostolskiej

— Członków Kapituł trzech Patriarchalnych Bazylik Rzymskich

— Adwokatów Konsystorialnych

— Proboszczów Rzymu

— Duchownych usługujących Papieżowi przy odprawianiu Mszy św. (por. n. 6 § 5)

— Członków czy to Rady Świeckich czy Papieskiej Komisji „Iustitia et Pax”

— Domowników Papieża.

§ 2. Wymienione wyżej osoby biorą udział w świętych czynnościach, które albo są sprawowane przez Papieża, albo dokonują się w Jego obecności (por. n. 4 § 2); każdy zajmuje wtedy miejsce zgodnie z prawem pierwszeństwa, ustalonym przez szczegółowe przepisy.

§ 3. Gdy Ojciec św. odprawia uroczyste, w jego orszaku, ustawionym według porządku określonego w § 2, wspomniane powyżej w liczbie mnogiej kolegia osób są reprezentowane tylko przez dwóch przedstawicieli, oprócz proboszczów Rzymu, którzy w tych uroczystościach mogą uczestniczyć w większej liczbie.

§ 4. Z Papieskiej Asysty są na przyszłość zniesione następujące funkcje i określenia: Kardynałowie Pałacowi, Prałaci ozdobieni wstęgą, Książęta Asystenci tronu papieskiego, Ma-

munus et quoad nomen, quae sequuntur: Apostolici Palatii Patres Cardinales; Antistites lemnisco ornati; Principes ad Solium astatores; Diaetarchus (vulgo *Maggiordomo*) Sanctitatis Suae; ab internis negotiis Administer; Summus Magister Collegii a Sancto Spiritu; Magistratus Romanus; Magister Sacri Hospitii; Cubicularii honorarii; Cappellani Secreti et Cappellani Secreti honorarii; Clerici Secreti; Pontificiae Familiae a sacris confessionibus; Acolythi cereos ferentes; Cappellani communes; Magistri Ostiarii a Virga Rubea; Pontificiae Tiarae Custos, Pontificii Accensi (vulgo *Mazzierrri*); Cursores Apostolici.

§ 5. Clericorum Summo Pontifici sacris operanti ministrantium officium est, eidem ad aram assistere, moderantibus pontificalium caeremoniarum Magistris. In horum numerum, praeter Clericos Cappellae Pontificiae qui nunc sunt, ii quoque viri ascisci poterunt, qui in collegiis, modo sublatis, operam ad hunc diem navabant, id est: Cappellani Secreti atque Cappellani Secreti honorarii, Clerici Secreti, Acolythi cereos ferentes, Cappellani communes, Magistri Ostiarii a Virga Rubea.

III

7. Pontificiam Familiam constituunt viri, sive ex ecclesiasticorum sive e laicorum ordine delecti.

§ 1. In Pontificiam Familiam ecclesiasticam hi ascribuntur viri, qui sequuntur:

— Substitutus Secretariae Status idemque Notarum arcanarum Summi Pontificis Secretarius

— Sacri Consilii pro publicis Ecclesiae negotiis a Secretis

jordomus, Minister spraw wewnętrznych, Przełożony Kolegium Ducha Św., Magistrat Rzymski, Przełożony Hospicjum, szambelani honorowi, tajni kapelani, i tajni kapelani honorowi, tajni duchowni, Spowiednicy Domu papieskiego, akolici, kapelani zwyczajni, odźwierni, kustosz papieskiej tiary, heraldzi, papiescy posłańcy.

§ 5. Obowiązkiem duchownych usługujących Papieżowi przy sprawowaniu świętych czynności jest asystowanie Mu przy ołtarzu pod kierownictwem papieskich caeremoniarzy. Do ich liczby można będzie dołączyć — oprócz duchownych, którzy obecnie należą do Asysty Papieskiej — także te osoby, które w zniesionych obecnie kolegiach świadczyły dotąd swoją pomoc, a więc: tajnych kapelanów oraz tajnych kapelanów honorowych, tajnych duchownych, akolitów, kapelanów zwyczajnych, odźwiernych.

III

7. Domowników Papieża stanowią osoby wybrane czy to spośród duchownych czy też świeckich.

§ 1. Do duchownych Domowników Papieskich zalicza się następujących:

— Substytuta Sekretariatu Stanu i Sekretarza tajnej korespondencji papieskiej

— Sekretarza Urzędu dla Międzynarodowych Spraw Kościelnych

- Eleemosynarius Sanctitatis Suae
- Vicarius Generalis Sanctitatis Suae pro Civitate Vaticana (cfr. n. 7 § 5)
- Pontificiae Academiae Ecclesiasticae Praeses
- Pontificalis Domus Doctor Theologus (cfr. n. 7 § 4)
- Secretarius Epistularum Summi Pontificis ad Principes
- Secretarius Litterarum Latinarum Summi Pontificis
- Protonotarii Apostolici
- Praelati Pontificali Aulae addicti
- Magistri Pontificalium caeremoniarum
- Praelati honorarii Sanctitatis Suae (cfr. n. 7 § 6)
- Cappellani Sanctitatis Suae (cfr. n. 7 § 6)
- Sacer Pontificalis Domus Contionator.
- § 2. Familia Pontificia, quae laicis constat complectitur:
 - Astatores ad solium
 - Delegatum Specialem Pontificiae Commissionis pro Civitate Vaticana
 - Consiliarium Generalem Civitatis Vaticanae
 - Praefectum Cohortis Honorariae Summi Pontificis (cfr. n. 9)
 - Praefectum Pontificiae Helvetiorum Cohortis
 - Praefectum Palatinae Cohortis Honorariae
 - Praefectum Pontificiae Cohortis a publica tutela
 - Consultores Civitatis Vaticanae
 - Praesidem Pontificiae Academiae Scientiarum
 - Honoratos viros Summo Pontifici Astantes (vulgo: *Gentiluomini di Sua Santità*; cfr. n. 7 § 7)
- Jałmużnika Jego Świątobliwości
- Wikariusza Generalnego Papieża na Państwo Watykańskie (por. n. 7 § 5)
- Prezesa Papieskiej Akademii Kościelnej
- Doktora Teologa Papieskiego Domu (por. n. 7 § 4)
- Sekretarza pism papieskich do panujących
- Sekretarza Papieża do pism łańskich
- Protonotariuszów Apostolskich
- Prałatów przydzielonych do Pałacu Apostolskiego
- Ceremoniarzy papieskich
- Prałatów honorowych Jego Świątobliwości (por. n. 7 § 6)
- Kaznodzieję Apostolskiego § 2. Do grona świeckich Domowników Papieża zalicza się:
 - Asystentów tronu
 - Delegata specjalnego Papieskiej Komisji dla Państwa Watykańskiego
 - Generalnego Radcę Państwa Watykańskiego
 - Prefekta Papieskiej Gwardii Honorowej (por. n. 9)
 - Prefekta Papieskiej Gwardii Szwajcarskiej
 - Prefekta Papieskiej Gwardii pałacowej
 - Prefekta Papieskiej żandarmerii
 - Konsultorów Państwa Watykańskiego
 - Prezesa Papieskiej Akademii Nauk
 - Szlachtę asystującą Papieżowi (por. n. 7 § 7)
 - Sprawujących pieczę nad Pałacem Papieskim
 - Lokajów pałacowych
 - Domowników Papieża

- Curatores Sacri Palatii Apostolici
- Addictos Aulae Pontificiae
- Summi Pontificis Familiare

§ 3. In Familia Pontificia igitur munera et appellationes tolluntur, quae antea spectabant ad: Cardinales Palatinos, Praelatos Palatinos (hoc est: Diaetarchum Sanctitatis Suae, Praefectum Cubiculi Secreti Pontificis, Auditorem SS. mi Domini Nostri Papae) Magistrum Sacri Hospitii, Suppellectilis Pontificiae Domus Procuratorem, Praefectum stabuli, Praefectum Tabetulariorum, Latores Rosae Aureae, Secretarium Legationum, Nobilis Pontificiae Cohortis Tribunalum Exemptum, Cubicularios honorarios, Cubicularios honorarios extra Urbem, Cappellanos Secretos, Cappellanos Secretos honorarios, Clericos Secretos, Cappellanos communes, Familiae Pontificiae a sacris confessionibus, Praegustatorem Secretum.

§ 4. Magister Sacri Palatii Apostolici munera sua servat; appellabitur autem Pontificalis Domus Doctor Theologus.

§ 5. Appellatio tollitur Cubiculariorum Secretorum Participantium. Quod attinet autem ad eos, qui usque adhuc hac appellatione veniebant, haec statuuntur: Eleemosynarius Secretus, et Praefectus Sacrarum Apostolici in suo munere perstant, sed prior Eleemosynarius Sanctitatis Suae, alter vero Vicarius Generalis Sanctitatis Suae pro Civitate Vaticana appellabitur; Secretarius Epistularum ad Principes, et Secretarius Litterarum Latinarum, de quibus agitur in n. 134 Constitutionis Apostolicae *Regimini Ecclesiae Universae*², sive officium sive nomen officii sui proprium servant. Officia et

§ 3. Tak więc gdy chodzi o Domowników Papieża znosi się nazwy i czynności, które należały przedtem do: Kardynałów pałacowych, Pralatów pałacowych (tj. majordoma papieskiego, mistrza pokojów papieskich, Audytora Jego Świątobliwości), Przełożonego Hospicjum, przełożonego szatni papieskiej, zarządcy tajni, generalnego intendenta poczty, nosicieli złotej róży, sekretarza sprawującego poselstwa, Trybuna papieskiej gwardii szlacheckiej, szambelanów honorowych, szambelanów honorowych poza Rzymem, tajnych kapelanów, tajnych kapelanów honorowych, tajnych duchownych, kapelanów zwyczajnych, spowiednika Domu Papieskiego, tajnego stolnika.

§ 4. Przełożony Pałacu Apostolskiego zachowuje swoje funkcje; będzie się jednak nazywał Doktor Teolog Papieskiego Domu.

§ 5. Znosi się nazwę tajnych szambelanów „participantium”. Co zaś dotyczy tych którzy dotychczas mieli te nazwy postanawia się, co następuje: tajny jałmużnik i prefekt zakrystii apostolskiej zachowują swoje funkcje, lecz pierwszy będzie się nazywał jałmużnikiem Jego Świątobliwości, drugi zaś Wikariuszem Generalnym Jego Świątobliwości dla Państwa Watykańskiego. Sekretarz brewiów do panujących i sekretarz pism łacińskich, o których mowa w n. 134 Konstytucji Apostolskiej *Regimini Ecclesiae Universae*², zachowują zarówno urząd jak i nazwę. Znosi się następnie zajęcia i nazwy: podczaszego, lokaja i szatnego: posługiwanie, jakie dotychczas sprawowali powyżsi w pałacu papieskim będzie wykonywane przez dwóch pralatów

² Cfr. l. c., s. 927.

nomina praeterea toluntur Pincernae, Nuntii, et Vestiarii: ministerium, cui in Aula Pontificia hucusque iidem praecerant, peragetur a duobus Praelatis Pontificali Aulae addictis, de quibus in n. 7 § 11. Nomen pariter et officium tollitur Sub-Datarii.

§ 6. Antistites Urbani et Cubicularii Secreti supra numerum cum ad Familiam tum ad Cappellam Pontificiam pertinere pergunt; appellabuntur autem alteri Praelati honorarii Sanctitatis Suae, iuxta praescriptum n. 8.

§ 7. In suo item munere permanent, sed mutato nomine: Cubicularii ab ense et lacerna, sive secreti, sive honorarii, qui vocabuntur Honorati Viri Summo Pontifici Astantes; Ostiarii, qui nuncupabuntur Aulae Pontificiae Addicti.

§ 8. Laici viri, Familiae Pontificiae membra, pompae pontificiae et sacris caeremoniis Cappellae non intersunt, etsi iisdem locus proprius assignetur, inter sacros ritus a Summo Pontifice peractos.

§ 9. Astatores ad Solium operam navant Praefecto Palatii Apostolici; eorum est, sive debita officia Summi Pontificis hospitibus praestare in sollemnioribus caeremoniis non religiosis, de quibus in n. 4 § 3, sive praecipuam conferre operam, ut varia ministeria, quae ad Familiam Pontificiam ex Laicis spectant, recto ordine explicentur.

§ 10. Praefectus Palatii Apostolici, in sollemnioribus civilibus caeremoniis, Consultoribus Civitatis Vaticanae peculiaria ministeria committere poterit.

§ 11. Duo Praelati Pontificali Aulae addicti, cotidie in Pontificali Aula operam ponentes, a Summo Pontifice

przydzielonych do pałacu papieskiego, o których mowa w n. 7 § 11. Znosi się jednocześnie nazwę i zajęcie poddatariusza.

§ 6. Prałaci domowi i tajni szambelani ponadliczbowi należą w dalszym ciągu tak do domowników papieskich jak i do asysty papieskiej. Jednakże jedni będą się nazywali prałatami honorowymi Jego Świątobliwości, drudzy zaś kapelanami Jego Świątobliwości zgodnie z przepisem n. 8.

§ 7. Pozostają na swoim urzędzie, lecz zmieniają nazwę: szambelani szpady i płaszcza, czy to tajni, czy honorowi; będą się oni nazywać: dostojnicy asystujący Papieżowi. Pozostają też odźwierni, którzy będą się nazywać pracownikami domu papieskiego.

§ 8. Świeccy, należący do domowników Papieża nie uczestniczą w orszaku i asyście papieskiej w czasie świętych ceremonii, chociaż wyznacza się im miejsce podczas świętych obrzędów sprawowanych przez Ojca św.

§ 9. Asystenci tronu świadczą pomoc Prefektowi Pałacu Apostolskiego; do nich należy wypełnianie odpowiednich usług wobec gości papieża w czasie bardziej uroczystych ceremonii cywilnych, o których mowa w n. 4 § 3, ewentualnie świadczenie pomocy we właściwym wypełnieniu czynności należących do świeckich domowników papieskich.

§ 10. Prefekt Pałacu Apostolskiego będzie mógł powierzyć specjalne funkcje konsultorom Państwa Watykańskiego z okazji ceremonii bardziej uroczystych o charakterze cywilnym.

§ 11. Dwaj prałaci należący (przydzieleni) do Pałacu Papieskiego i co-

nominantur, eorumque munus, Apostolica Sede Vacante, finem capit.

8. Tituli honorum ecclesiasticorum posthac tres tantummodo gradus admittent, scilicet Protonotarios Apostolicos (de numero et supra numerum), Praelatos Honorarios Sanctitatis Suae et Cappellanos Sanctitatis Suae. Ceteri gradus tolluntur.

9. Pontificia Nobilium Cohors appellabitur Cohors honoraria Summi Pontificis. Quae posthac sua honoris officia praestabit in publicis civilibusque caeremoniis, de quibus in n. 4 § 3, iuxta peculiare normas a Praefecto Palatii Apostolici edendas. Ea quae ad militum numerum, ad eorum nominationem et ad rationem praestandorum officiorum spectant, ordinationibus huius Cohortis propriis, opportune recognitis, statuuntur.

10. Officiis honoris, et publicae disciplinae ministeriis in Pontificali Domino praeponuntur Cohortes Pontificiae, quae sequuntur:

Cohors Helvetica

Cohors Palatina honoraria

Cohors Pontificia a publica tutela.

Quae quidem suas ipsarum normas opportune recognitas servant.

11. Pro necessitatibus, in Pontificali Domus variis caeremoniis vel religiosis vel civilibus Addictorum quoque coetus honoris officia et publicae disciplinae ministeria subeunt. Qui Addicti ad quinquennium a Praefecto Palatii nominantur, cuius erit peculiaris munera iis tribuere.

Quaecumque vero a Nobis hisce Litteris motu proprio datis decreta sunt, ea omnia firma ac rata esse iubemus, contrariis quibuslibet non obstantibus.

dziennie pełniący tam swoje funkcje, są mianowani przez Papieża, a ich stanowisko wygasa z chwilą zawakowania Stolicy Ap.

8. Honorowe tytuły kościelne będą dopuszczaly na przyszłość tylko trzy stopnie, a mianowicie: Protonotariuszów Apostolskich (także nadliczbowych), Prałatów honorowych Jego Świątobliwości i Kapelanów Jego Świątobliwości. Znosi się pozostałe stopnie.

9. Papińska gwardia szlachecka będzie się nazywała Gwardią honorową Ojca św. Będzie ona wykonywała od tąd swoje honorowe funkcje w publicznych ceremoniach o charakterze cywilnym, o których mowa w n. 4 § 3 — zgodnie ze szczegółowymi normami wydanymi przez Prefekta Pałacu Apostolskiego. Co zaś dotyczy liczby członków gwardii, ich tytułów i wzajemnych powiązań oraz świadczonych przez nich czynności, to reguluje własny jej regulamin, odpowiednio zreformowany.

10. Sprawy związane ze świadczeniem honorów i mające na uwadze porządek publiczny w Domu Papieskim należą do następujących gwardii papieskich:

gwardii szwajcarskiej

honorowej gwardii pałacowej papieskiej żandarmerii.

Zachowują one własne swoje normy odpowiednio zmodernizowane.

11. Zależnie od potrzeb, świadczą swoją pomoc, w czasie różnych ceremonii czy to religijnych czy cywilnych tak w oddawaniu honorów jak i gdy idzie o utrzymanie porządku, także inne osoby. Są one mianowane na pięciolecie przez Prefekta Pałacu Apostolskiego, do którego będzie należało przydzielenie im specjalnych funkcji.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die XXVIII mensis martii, anno MCMLXVIII, Pontificatus Nostri quinto.

PAULUS PP. VI

Co zaś tym naszym pismem wydanym z własnej woli zostało postanowione, nakazujemy uważać za zatwierdzone i mające moc prawną, bez względu na jakiegokolwiek przeciwnie zarządzenia.

Dan w Rzymie u św. Piotra, dnia 28 marca 1968 r., piątego Naszego Pontyfikatu.

PAP. PAWEŁ VI

5.

MOTU PROPRIO „PONTIFICALIA INSIGNIA”
wprowadzające zmiany w używaniu pontyfikalnych odznak

LITTERAE APOSTOLICAE MOTU PROPRIO DATAE
de usu insignium pontificalium recognoscendo

(ASS 60 (1968) 374—377)

PAULUS PP. VI

PONTIFICALIA INSIGNIA ideo ab Ecclesia, volventibus saeculis, instituta et accepta sunt ut sacra Episcoporum dignitas ante oculos fidelium clarius significaretur; quod praesertim evenit, cum eorum traditio solemnitas facta est et ipsi ritui Ordinationis seu Consecrationis inserta, formulis adhibitis, quae novi Episcopi munus pastorale exprimerent, apud gregem sibi commissum agendum. Neque defuerunt scriptores, qui, praesertim aetate media, de iisdem insignibus lucubrationes componerent, eorum significationes cum pastorales tum spirituales ostendentes. Per ea enim in luce ponuntur dignitas et potestas Episcopi, utpote qui pastor et magister exstet suarum ovium, quas ducere et nutrire iubetur, ipse qui sacerdos magnus sui gregis habendus est, a quo vita suorum fide-

PAPIEŻ PAWEŁ VI

KOŚCIÓŁ z tej racji przepisał i przyjął w ciągu wieków pontyfikalne odznaki, ażeby wiernym jaśniej uwidocznić godność biskupów, co stało się szczególnie wtedy, gdy wprowadzono ich uroczyste wręczenie, włączone i do samego obrzędu święceń czyli konsekracji, z zastosowaniem formuł, które wyrażały zadanie pasterskie samego biskupa, jakie miał wypełniać w powierzzonej sobie owczarni. Nie brak też było autorów, którzy na temat tych odznak pisali rozprawy, ukazujące ich znaczenie już to pasterskie już duchowe. Dzięki nim bowiem ukazuje się godność i władza biskupa, jako pastora i nauczyciela swoich owiec, którymi winien kierować i karmić je, ponieważ „winien być uważany za arcykapłana swojej owczarni, od którego